NR. 25 (97)
ANUL IV
19 iunie 1992
8 PAGINI
1 rub. • 25 lei

OLECTIVE

vern Sangheli sau un rială

schi - și în acest moment cumplit premierul Valeriu Muravschi prezintă demisia guvernului său. Ce fel de motive poate invoca? Doar că îi este frică să reziste presiunilor făcute de Moscova. Sau, poate că pur și simplu un Muravschi nu se va opune, niciodată, rușilor - este absolut nefondată. Nu aș vrea ca tocmai în capitala Țării să se uite de unde și în ce împrejurări ne-au fost schimonosite numele de familie, botez, cîntecul, graiul și toate celelalte lucruri sfinte pentru orice popor. E posibil ca numele de familie Muravschi să fi fost "adaptat" de ruși de la românescul Mura, sau ar putea veni din polonă, nu asta contează, pentru că citesc în ziarul F.P.C.D., ȚARA din 16 iunie lista liderilor Frontului Popular din Tiraspol, care au fost arestați de mercenarii ruși, și dau cu ochii de numele Alexandru Lesco și Fiodor Petrov, despre care nici nu se știe dacă mai sînt printre cei vii...

Un Guvern incapabil să promoveze o reformă economică pe potriva timpului trebuie să plece. Guvernul Muravschi este incapabil să scoată republica din criză, deci...

Dar care alt guvern din țările est-sovietice, sau dintre cele din fostul lagăr a depășit criza moștenită de la înalt dezvoltatul?

Muravschi se teme de Moscova cum se tem românii de nepalezi, dar asta pînă cît privește cetățeanul Muravschi. Premierul Muravschi, însă, nu poate să nu se teamă de Kremlin pentru că în acest caz s-ar considera mai puternic decît executivul lui George Buch.

Atîta timp cît în Rusia flacăra democrației se stinge lîngă un butoi explozibil de ideologie fascistă, întreg Occidentul cu N.A.T.O.-ul lui cu tot se va teme de Kremlin.

Vasile NĂSTASĂ

(Continuare în pag. 3)

Reportaj de pe front

"DU-TE ACASĂ, MĂI, CAZACE! DACĂ NU TE DUCI TU VIU, TE TRIMIT EU, ÎN SICRIU!"

• Femeile din Hîrtopul Mare formează garda creștină pentru soldații armatei naționale.

• Galina Andreeva - grav rănită, în spitalul de la Dubăsari.

• La Cocieri, mamele plîng, trăindu-și viața pe furiș.

Deplasîndu-mă în zona conflictului, marți 16 iunie curent, împreună cu Rodica Malțu de la Radio Chișinău, n-aveam decît intenția de a ajunge în satul Hîrtopul Mare din raionul Criuleni, unde, recent, fuseseră dislocate detașamente ale Armatei Naționale. Intenție modestă, dar, din fericire, depășită, grație unui concurs favorabil de împrejurări care ne permite să ajungem pînă la Dubăsari, apoi la Holercani, pe unde aveam să trecem Nistru în Transnistria, oprindu-ne în tranșeele primei linii aflate între satele Roghi și Cocieri. Aici forțele poliției moldovenești au fost înlocuite cu-n batalion al primului detașament de voluntari, care a depus jurămîntul duminică, 14 iunie, devenit batalionul "Haiducii".

În satul Hîrtopul Mare, steaua noastră norocoasă nu strălucește prea tare, soldații Armatei Naționale, refuzînd categoric dialogul cu noi. Acest sat are însă o semnificație dublă, fiind locul în care s-a născut și a trăit eroul național Filip Lupașcu (Filea), mort la Coșnița în luna mai. Amintirea acestui tînăr de 26 de ani, care a trezit admirația și durerea întregii Basarabii la sfîrșitul lunii trecute, este încă vie în sat. Directorul școlii medii din Hîrtopul Mare, dl Vasile Dumitru Ursache, își amintește cu lacrimi în ochi de fostul său elev, Filip, cu ocazia morții căruia a scris și o poezie din care reproduc ultimele versuri: "Du-te acasă, măi cazace / Dacă nu te duci tu viu / Te trimit eu, în sicriu".

Rada STOIAN

(Continuare în pag. 3)

DIN SUMAR:

• Social-democrația: antecamera comunismului sau...
• O scrisoare din Canada
• Petru CĂRARE în dialog cu corespondentul nostru
• Contestări de la Colegiul republican de arte

SARE PENTRU POFTE COLECTIVE

(Urmare din pag. 1)

Guvernul Muravschi poate fi sacrificat. Această echipă inegală ca valoare are destinul ex-premierului Mircea Druc - atunci ultimul a fost demisionat pentru a se demonstra că un alt premier va accelera oprirea reformelor, adică lucrurile (citește: kolhozurile) vor rămînea pe vechi, și magazinele vor fi pline; acum Muravschi trebuie sacrificat pentru a demonstra că un alt prim-ministru nu va desființa kolhozutile, iar economia va merge ca ccasul. Și în primul caz, și în cel de-al doilea aspectul politic nu a fost pus pe ultimul loc. Rămasă în istorie, demisia dlui Mircea Druc mă va preocupa mai puțin în rîndurile ce urmează, să vorbim însă de ceea ce se pune la cale la umbra secerii și ciocanului național. După ce Parlamentul a tăcut - este adevărat - aproape tot ce putea face din punct de vedere politic și legislativ în problema reglementării pașnice a conflictului din răsăritul Moldovei, chestiunea constituirii unui nou executiv va deveni primordială în următoarele zile. Dacă premierul va prezenta demisia în fața legislativului (deocamdată cererea a fost înmînată dlui Mircea Snegur) atunci noul cabinet va fi iarăși propus după următorul principiu: "creierul" partidului social-democrat, voturile președinților de kolhoz și a rușilor care-și iau revanșa în fața Frontului Popular. Deci, operația va fi simplă: noul premier (Sangheli, probabil) nici nu va fi întrebat dacă va promova o politică de lichidare a kolhozurilor, nici dacă "vrea", vorba vine, să se unească cu România. Pe-al nostru steag e scris: nu, nu și iar nu! De altfel, pe steagul tovarășului Bondarciuk (ce greu se dă cu litere latine numele fostului secretar de ideologie) filfîia aceeași laconică și inspirată lozincă - net! O altă variantă a antecamerei comunismului va fi legată de candidatura tovarășului Petru Lucinschi, despre care "Argumenti i fakti" - publicație cu cel mai mare tiraj din lume - spunea că este varianta de rezervă a Kremlinului pentru Moldova. Fostul, poate chiar și actualul diriguitor al p.c., va promova firește, linia clubului parlamentar INDEPENDENȚA FEDERATIVĂ, denumire confirmată pe la 16 iunie curent de domnul deputat Lebedev, care a arătat de la tribuna centrală cursul spre o republică independentă federativă! Nu am nimic împotriva înaltului club, dar votarea hotărîrii Parlamentului din marțea trecută m-a pus pe gînduri - chiar și deputații din Tiraspol s-au pronunțat pro, în timp ce unii independenți încercau să falsifice rezultatele anunțate de numărători.

Ne-ar sta bine și cu un guvern de conciliere națională în care portofoliile de miniștri să fie oferite cu multă amabilitate criminalilor din raioanele ocupate. Dacă sărmanul ministru Safonov de la Tiraspol ar cădea de acord să fie ministru și la Chșinău, am putea face economii, domnilor deputați!

Guvernul Muravschi este mai bun decît guvernul Sangheli (un asemenea guvern există la ora actuală chiar în cadrul executivului oficial) și este și mai bun decît un guvern cu fața spre comunism. Niște remanieri de cadre, niște demisii separate sînt absolut necesare la ora actuală, executivul trebuie consolidat și împrospătat cu personalități capabile SĂ ÎNCEAPĂ o reformă economică radicală - dar asta ar fi, în primul rînd, o grijă și o misiune a Președintelui Republicii, pe responsabilitatea căruia a fost lăsată întreaga activitate a Guvernului din clipa cînd Parlamentul i-a acordat împuterniciri speciale. O paralelă cu situația din Rusia cred că nu ar fi în plus, chiar dacă aș îndrăzni să sugerez (nu în nume de rău), că dl Președinte este în drept să-și constituie o echipă nu conform poftelor politice și ideologice ale parașutiștilor de la Moscova, ci în funcție de capacitățile profesioniste ale candidaților. În cazul cînd superficialitatea bîlbîită va stopa oamenii devotați reformelor , Președintele, asemeni omologului său rus, ar putea pune problema organizării unui referendum de testare a electoratului în ce privește oportunitatea dizolvării înaltei adunări. Slavă Domnului, lege avem!

* * *

Cine a trecut printre rîndurile Parlamentului n-a putut să nu observe o rumoare otărîtă a unei categorii de aleși ai poporului vis-a-vis de conducerea de vîrf a Republicii. Pofta vine mîncînd, zice proverbul românesc, dar mite cînd în preajma noastră se aude un ghiorlăit hulpav de foame colectivă (citește: de haită). Și atunci s-ar putea întîmpla ca onoratei și conjugatei asistențe să-i placă să înfulece din frumoasa, dar totodată bacanta, venala, și, scuzați, prostituata idee despre revenirea la regimul parlamentar de conducere - noua Constituție a Republicii Moldova va fi adoptată cu o simplă și deja formată majoritate revanșardă. No passaran?

P.S.

Ultimele informații de pe front ne fac să sesizăm că, de bună samă, eforturile Parlamentului și a Comisiei provizorii conduse de Victor Pușcaș sînt inutile. Rușii au recurs la o farsă diplomatică pentru a-și consolida forțele militare. Dilema - ori cedăm Transnistria, ori o apărăm la modul serios - rămîne în vigoare. O confirmare edificatoare a celor spuse mai sus este și interviul lui Igor Smirnov "Ne considerăm independenți", publicat în IZVESTIA din 17 iunie curent în care se spune clar că "poporul (care? - n.n.) a devenit mai radical și insistă la ruperea definitivă a relațiilor cu Moldova". Adică, ceea ce a reușit să întreprindă Parlamentul nu este nimic altceva decît un castel de nisip...

În sprijinul argumentului că Smirnov are nevoie de timp pentru a-și regrupa forțele, citățm: "La ora actuală forțele armate ale Moldovei, concentrate în dreapta Nistrului au superioritate numerică de cinci ori mai mare în ce privește efectivul militar".

Comentariile rămîn pe seama istoriei.

P.P.S.

Un săptămînal de anchetă și informații?! (tot din București) publică în numărul din 8-14 iunie o dezinformare uluitoare: "În urmă cu cîteva săptămîni au fost capturați în zona Cocieri patru gardiști rusofoni. Unul dintre ei era ginerele dlui Pantoș, locțiitorul dlui Boris Muravschi, ministru adjunct al afacerilor interne de la Chișinău. Peste cîteva zile prizonierii au fost eliberați în urma intervențiilor dlui Antoci, fostul ministru de interne al Moldovei. La intervenția energică a ziariștilor de la SFATUL ȚĂRII, dl Antoci a fost destituit". Cu tot respectul față de Mihaela Onofrei, autoarea rubricii "Direct de pe front", care a riscat bărbătește intrînd în cuibul mercenarilor din Tiraspol, dar informația de mai sus nu are nimic comun cu realitatea. Pentru a demonstra cititorilor că printre polițiști sînt și trădători (iar astfel de cazuri au avut loc) ar fi fost necesară o documentare mult mai temeinică. Sînt sigur că dacă ziarista bucureșteană solicita o audiență dlui Boris Muravschi, o astfel de eroare regretabilă ar fi fost evitată. De altfel, Constantin Antoci este și la ora actuală în funcția de ministru de interne (d-lui face parte din cei patru miniștri care nu și-au prezentat demisia), iar publicația SFATUL ȚĂRII nici nu a încercat barem să "intervină energic" în scopul respectivei demiteri...

V. N.

Pictură de Pavel GUȚU

"DU-TE ACASĂ, MĂI, CAZACE! DACĂ NU TE DUCI TU VIU, TE TRIMIT EU, ÎN SICRIU!"

(Urmare din pag. 1)

La Școala din Hîrtopul Mare stăm de vorbă și cu cîteva femei din sat care gătesc aici mîncare pentru soldații Armatei Naționale. Dna Vera Castravet, profesoare de limbă engleză, se întrerupe pentru o clipă din tăiatul zarzavaturilor, și ne povestește cum s-au înțeles ele, toate femeile din Hîrtopul Mare cu inimă creștină, să facă cu rîndul în această bucătărie, gătind mîncare pentru soldați. Alimentele le aduc din propriile lor gospodării.

De la primarul Teodor Al. Plămădeală, aflăm că în Hîrtopul Mare sînt refugiați din Grigoriopol și Dubăsari. Din fondurile primăriei refugiaților li se plătesc cîte 50 de ruble pe zi, drept ajutor.

De la Hîrtopul Mare, ne îndreptăm spre podul de la Dubăsari. Nu avem permise, nu sîntem însoțite de nici un echipaj de poliție, astfel că speranțele noastre de a pătrunde în aceste puncte fierbinți ale conflictului, sînt destul de reduse. Avem, totuși, noroc. Comisarul de poliție de la Dubăsari, dl Artemie Valentin, după ce reușește să-și depășească toate fazele mîniei, de la amenințări la sfaturi prietenești, să ne întoarcem, spunînd că așa e mai bine pentru noi, ne ajută să obținem o motonavă care să ne treacă Nistrul pe la Holercani. Înainte de a ne despărți dl Artemie Valentin, ne spune că Galina Andreeva se află grav rănită în spital la Dubăsari. A împușcat-o prin lunetă, pe pozițiile de la Dubăsari un sergent de poliție din Hîncești.

Sîntem foarte aproape de barajul hidrocentralei de la Dubăsari, unde își au pozițiile gardiștii. Ne aflăm chiar în raza lor vizuală. ne grăbim, așadar, spre Holercani. Așteptînd motonava, pe malul Nistrului stăm de vorbă cu două femei, refugiate de o lună de zile din satul Cocieri. Profitînd de aceste cîteva zile de liniște relativă, în care comisia parlamentară conciliază cu separatiștii, Tatiana Nirca și Ana Donici, au hotărît să se întoarcă în sat, să vadă dacă mai există casele lor. Au auzit că 60 de case au fost distruse la Cocieri, iar cînd au asemenea vești refugiații nu rezistă să nu vină să vadă dacă ei mai au casă sau nu. "Am doi copii - ne mărturisește Tatiana Nirca. Ne-au încărcat în autobuz și ne-au dus din sat. Multe femei n-au vrut să se refugieze. Au băieții și bărbații pe poziții, la Cocieri. Pe vremurile astea mamele plîng, trăindu-și viața pe furiș". "Ne mor copiii și bărbații, iar noi, care am plecat din sat, nu știm nici cînd au murit, nici cine i-a îngropat" - adaugă, plîngînd Ana Donici.

Motonava sosește, aducînd, de pe malul stîng, alte cîteva femei din satul Cocieri. Dacă cele care se întorc în sat, necunoscînd încă nimic despre casa, bărbații și băieții lor, ne-au putut adresa cîteva cuvinte, spunîndu-și durerea, aceste femei care se întorc din sat, sînt pur și simplu împietrite de durere. Nu putem scoate de la ele nici un cuvînt.

* * *

Pe malul stîng al Nistrului, imediat ce coborîm din motonavă, sîntem luate în primire de însuși comandantul statului major, colonel Petraica Nicolai care fusese deja informat că două ziariste, fără permise și neînsoțite de poliție, se îndreaptă spre linia frontului.

Faptul că dăm peste un ofițer rus al Armatei Naționale, care abia de poate vorbi românește, este destul de neplăcut pentru noi. Dar reușim să ne înțelegem, în cele din urmă, și în mai puțin de un ceas sîntem pe pozițiile de luptă de la Cocieri. Acestea sînt întărite cu blindate, iar efectul numeric al luptătorilor este mai mare. Ceea ce ne îndreptățește să credem că zvonul după care aici se vor da în curînd lupte grele, iar pînă la sfîrșitul lunii iunie Transnistria va fi transformată într-un Nagorno-Karabah, are și o bază reală.

Mergem mai bine de o jumătate de km prin tranșee spre linia întîi. Cînd ieșim, în sfîrșit, din pămînt, sîntem într-o pădurice, pe malul Nistrului, în apropierea satului Roghi. Aici este linia întîi. Ceea ce ne șochează în primul rînd sînt crucile a căror coexistență printre scaune și mese improvizate din lăzi, găleți cu apă, borcane, culcușuri din paie, ni se pare cu totul bizară. Aflăm că acestea sînt crucile lăsate de polițiști pe locurile unde au căzut camarazii lor. Pe aceste poziții se află de numai trei zile, un batalion al primului detașament de voluntari care a depus jurămîntul la 14 iunie. Se numește batalionul "Haiducii". Numele batalionului îmi amintește de "Burundici" și "Salamandre". Îi întreb pe acești tineri moldoveni între 19 și 25 de ani dacă înainte de a depune jurămîntul subordonîndu-se armatei, nu au fost "burunduci" și "salamandre". "De unde știți?" - mă întreabă pe un ton puțin cam nefiresc, soldatul Andrei Șendrea. "Nu știu, am întrebat" - răspund. "Nici dacă ar fi adevărat, lucrul acesta nu s-ar spune" - intervine locțiitorul de comandant, ofițerul Veaceslav Dragomir, schimbînd repede subiectul discuției.

"Burunducii" și "Salamandrele" sînt tineri între 19 și 25 de ani care îndată ce și-au pus acest nume, au renunțat la viață. Înarmați pînă-n dinți, ei acționează singuri pe cîmpul de luptă fără vreo subordonare, atacînd frontal dușmanul la propriile lui poziții, unde acești tineri se strecoară precum burunducii și salamandrele. După astfel de atacuri foarte puțini rămîn în viață, dar se găsesc întotdeauna alții ca să-i înlocuiască pe cei uciși. Cînd apar pe cîmpul de luptă "burunducii" și "salamandrele" forțele de apărare moldovenești sînt anunțate să nu deschidă focul. Se mai întîmplă, însă, ca acest semnal să nu ajungă la timp, iar "salamandrele" și "burunducii" să fie împușcați chiar de forțele de apărare moldovenești.

Batalionul "Haiducii" este de părere că singura cale de ieșire din acest conflict, este trecerea la ofensivă. Cu cît se va prelungi mai mult conflictul, cu atît vor fi nimicite mai multe vieți omenești. "Să fie puși la punct cei care ne vor răul - spune Vladimir Donici. În numele batalionului "Haiducii", eu cer să se hotărască odată, să trecem la ofensivă. Noi nu ne temem decît că trădarea va veni din Parlament".

"Haiducii" n-au trecut la ofensivă, dar separatiștii, în ciuda eforturilor care se fac la această oră în Parlament, pentru a se ajunge la o înțelegere, în noaptea de 16 spre 17 iunie au deschis foc intens asupra pozițiilor de apărare ale forțelor moldovenești de la Cocieri și Roghi. În aceeași noapte s-a înregistrat pe pozițiile separatiștilor, o pregătire intensă de luptă, s-a auzit zgomot de tehnică grea, au fost mari mișcări de forțe umane. În dimineața de 17 iunie cazacii au înaintat ostentativ spre pozițiile de apărare ale Moldovei de la Roghi și Cocieri, deschizînd foc de pistoale automate. Nu s-a precizat încă numărul de victime. Foc de mitraliere a fost deschis și asupra pozițiilor forțelor de apărare ale Moldovei din satul Corjova. Tot în 17 iunie, generalul Makașov declară, la Tiraspol, că Transnistria "ne este imperios necesară pentru reconstituirea U.R.S.S." Tot Makașov spune despre Republica Moldova: "Noi sîntem în stare să creăm grupe de șoc și în două ore să preluăm puterea în Republica Moldova". Fără comentarii.